

Finansdepartementet
Enheten för statlig arbetsgivarpolitik
fi.remissvar@regeringskansliet.se
fi.ofa.esa@regeringskansliet.se

Yttrande över promemorian Regler om avstängning av statligt anställda

Regeringskansliets diarienummer Fi2024/00814

Statens ansvarsnämnd har i ett tidigare skede av rubricerade lagstiftningsärende lämnat synpunkter på förslagen i betänkandet Rätt och rimligt för statens anställda (SOU 2022:8), bl.a. i den del dessa avsåg avstängning av statligt anställda.

De förslag som lämnas i den nu remitterade promemorian utgör en bearbetning av förslagen i utredningsbetänkandet, med hänsynstagande till de remissvar som inkom under tidigare remittering. Ansvarsnämnden kan konstatera att flertalet av de synpunkter som ansvarsnämnden framförde i det sammanhanget har omhändertagits på ett tillfredsställande sätt i promemorian. Promemorians förslag utgör allmänt sett en tydlig förbättring i förhållande till förslagen i utredningsbetänkandet.

Med dessa utgångspunkter har Statens ansvarsnämnd granskat förslagen i promemorian och lämnar följande synpunkter. Yttrandet följer dispositionen och kapitelindelningen i promemorian.

Avsnitt 1.1 Förslag till lag om ändring i lagen (1994:260) om offentlig anställning

Den huvudsakliga bestämmelsen om förutsättningarna för avstängning återfinns i den föreslagna 22 a §. I promemorian, till skillnad från i utredningsbetänkandet, föreslås inte någon bortre tidsgräns för hur lång tid ett beslut om avstängning ska kunna gälla. Även om en möjlighet till interimistisk domstolsprövning av ett avstängningsbeslut numera föreslås i 38 §, kan det ifrågasättas om detta i kombination med den allmänt hållna proportionalitetsprincipen i 5 § förvaltningslagen (2017:900) är tillräckligt för att tillgodose arbetstagarens intressen i den aktuella situationen. Det bör också understrykas att promemorians förslag, till skillnad från motsvarande reglering i 10 § första stycket 1 lagen (1994:261) om fullmaktsanställning, inte innehåller något krav på att ett förfarande om skiljande från anställningen har inletts eller ska inledas.

Som anförs i promemorians allmänmotivering på s. 25 kan det någon gång finnas skäl att stänga av en arbetstagare från arbetsplatsen även under en begränsad period innan ett eventuellt förfarande om skiljande från anställningen inleds. Det bör dock inte komma i fråga att längre avstängningar pågår utan vare sig att avskedande eller uppsägning aktualiseras, eller att krav på regelbunden omprövning av avstängningsbeslutet föreligger. I det fortsatta lagstiftningsarbetet bör därför noggrant övervägas om antingen en tidsgräns bör införas, eller om avstängning bör kopplas till

krav på att ett förfarande om skiljande från anställningen har inletts eller ska inledas inom viss angiven tid.

När det gäller lydelsen i övrigt av den föreslagna 22 a § vill ansvarsnämnden framföra följande. Av författningskommentaren till bestämmelsen framgår att de risker som anges i punktlistan i första stycket ska vara konkreta utifrån rådande omständigheter för att vara relevanta för bedömningen. Mot den bakgrunden kan det ifrågasättas om inte detta borde framgå av lagtexten, t.ex. genom lydelsen "...och det finns en *konkret* risk för att..."

Avsnitt 1.3 Förslag till förordning om ändring i myndighetsförordningen (2007:515)

Ansvarsnämnden har ingen erinran mot den föreslagna lydelsen eller det föreslagna innehållet i 26 a §. Det kan finnas anledning att påminna om att en motsvarande möjlighet för skyndsamt beslutsfattande finns i 8 § förordningen (2007:831) med instruktion för Statens ansvarsnämnd.

Förslagen till författningsändringar i avsnitt 1.4–1.10

I sitt remissyttrande över utredningsbetänkandet ställde sig ansvarsnämnden bakom utredningens förslag att beslut om avstängning avseende alla de grupper av arbetstagare som ingår i nämndens provningsområde bara skulle fattas av nämnden i de fall ett ärende om avskedande hade inletts hos nämnden. I promemorian föreslås i stället att även en avstängningsfråga som föregår ett avskedandeärende hos ansvarsnämnden ska prövas av nämnden, men då endast avseende vissa av de arbetstagare som ingår i nämndens provningsområde.

Ansvarsnämnden har inga starka invändningar mot att pröva avstängningsärenden frikopplat från avskedandeärenden (jfr dock reservationerna ovan kring avstängningsregelns innehåll). Däremot är promemorians skäl för att skilja ut vissa grupper av arbetstagare, bl.a. icke ordinarie domare och åklagare, från en sådan ordning långt ifrån övertygande. Det skulle innebära ett avsteg från den hittillsvarande principen att övriga ingripande arbetsrättsliga åtgärder, dvs. åtalsanmälan, avskedande och disciplinpåföljder, för vissa särskilt angivna arbetstagare alltid ska prövas av ansvarsnämnden. Om ärenden om avstängning ska kunna prövas av ansvarsnämnden även utan att det pågår ett avskedandeärende hos nämnden, bör detta gälla samtliga arbetstagargrupper som ingår i nämndens provningsområde.

Övriga förslag i promemorian

Statens ansvarsnämnd har inte några synpunkter på övriga överväganden och förslag i promemorian.

I handläggningen av ärendet har deltagit ordföranden i Statens ansvarsnämnd, justitierådet Anders Perklev, och sekreteraren, hovrättsrådet Jens Wieslander.

På ansvarsnämndens vägnar

Anders Perklev

Jens Wieslander